ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 4.6.2025
COM(2025) 651 final

2025/0651 (NLE)

Πρόταση

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με την εφαρμογή συντονισμένης προσέγγισης όσον αφορά τη μετάβαση από την προσωρινή προστασία των εκτοπισθέντων από την Ουκρανία

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

1. ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

- **Αιτιολόγηση και στόχοι της πρότασης**

Στις 4 Μαρτίου 2022 το Συμβούλιο εξέδωσε την εκτελεστική απόφαση 2022/382 και ενεργοποίησε την οδηγία 2001/55/ΕΚ του Συμβουλίου, της 20ής Ιουλίου 2001 (στο εξής: οδηγία για την προσωρινή προστασία) για ορισμένες κατηγορίες ατόμων που εκτοπίστηκαν στις ή μετά τις 24 Φεβρουαρίου 2022 εξαιτίας της στρατιωτικής εισβολής των ρωσικών ενόπλων δυνάμεων στην Ουκρανία, που ξεκίνησε την εν λόγω ημερομηνία. Σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 1 της οδηγίας για την προσωρινή προστασία, η προσωρινή προστασία εφαρμόστηκε αρχικά για αρχική περίοδο ενός έτους, έως τις 4 Μαρτίου 2023, και στη συνέχεια παρατάθηκε αυτοδικαίως για ένα επιπλέον έτος έως τις 4 Μαρτίου 2024.

Από την εν λόγω ημερομηνία, η διάρκεια της προσωρινής προστασίας παρατάθηκε περαιτέρω δύο φορές. Στις 19 Οκτωβρίου 2023 το Συμβούλιο εξέδωσε την εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2023/2409 για την παράταση της προσωρινής προστασίας έως τις 4 Μαρτίου 2025. Στις 25 Ιουνίου 2024 το Συμβούλιο εξέδωσε την εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2024/1836 για την παράταση της προσωρινής προστασίας για περαιτέρω περίοδο ενός έτους έως τις 4 Μαρτίου 2026.

Η οδηγία για την προσωρινή προστασία εξακολουθεί να παρέχει ένα εύρωστο νομικό πλαίσιο για τη διασφάλιση των ίδιων, εναρμονισμένων προτύπων προστασίας για εκατομμύρια ανθρώπους που προσπαθούν να ξεφύγουν από τον πόλεμο στην Ουκρανία με προορισμό την ΕΕ. Δεδομένου ότι εξακολουθούν να συντρέχουν οι λόγοι προσωρινής προστασίας, λόγω της συνεχιζόμενης ασταθούς κατάστασης στην Ουκρανία που δεν δίνει ακόμη τη δυνατότητα να συναχθεί το συμπέρασμα ότι υπάρχουν οι συνθήκες για ασφαλή και μόνιμη επιστροφή, καθώς και της συνεχιζόμενης αβεβαιότητας ως προς την εξέλιξη της κατάστασης στη χώρα, η Επιτροπή υποβάλει την παρούσα πρόταση για σύσταση του Συμβουλίου μαζί με την πρόταση για παράταση της προσωρινής προστασίας για ένα ακόμη έτος έως τις 4 Μαρτίου 2027.

Η προσωρινή προστασία είναι από τη φύση της προσωρινή. Κάποια στιγμή στο μέλλον, όταν οι περιστάσεις αλλάξουν ώστε να υπάρχει επαρκής βεβαιότητα σχετικά με την κατάσταση στην Ουκρανία, και ιδίως η δυνατότητα εξαγωγής του συμπεράσματος ότι υπάρχουν συνθήκες για ασφαλή και μόνιμη επιστροφή, θα χρειαστεί να τερματιστεί η προσωρινή προστασία. Είναι απαραίτητη η προετοιμασία για την εν λόγω αλλαγή όταν συμβεί αυτό. Επομένως, είναι σημαντικό να προετοιμαστεί το έδαφος για ομαλή και επαρκώς συντονισμένη μετάβαση από την προσωρινή προστασία που θα καλύπτει τις ανάγκες των ατόμων που διαμένουν στην ΕΕ, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη την ικανότητα και τις ανάγκες ανασυγκρότησης της Ουκρανίας.

Συνυφασμένη με τον ορισμό της προσωρινής προστασίας είναι η ανάγκη να αποφευχθούν οι κίνδυνοι για τα εθνικά συστήματα ασύλου των κρατών μελών, τα οποία διαφορετικά δεν θα είναι σε θέση να διεκπεραιώνουν μεγάλο αριθμό αιτήσεων διεθνούς προστασίας χωρίς να υπονομεύεται η αποτελεσματική λειτουργία τους. Η πτυχή αυτή είναι καίριας σημασίας κατά τη σχεδίαση της μετάβασης από την προσωρινή προστασία, ώστε να διασφαλιστεί ότι θα αποφευχθούν οι δυσμενείς επιπτώσεις στα εθνικά συστήματα ασύλου λόγω του μελλοντικού τερματισμού της προσωρινής προστασίας.

Η ΕΕ χρειάζεται μια κοινή προσέγγιση για το μέλλον. Η προσέγγισή μας πρέπει να εξισορροπεί τα συμφέροντα των κρατών μελών, των ατόμων που αναζήτησαν καταφύγιο

στην ΕΕ και της Ουκρανίας, παρέχοντας παράλληλα προβλεψιμότητα, σταθερότητα και πιο ισορροπημένο αντίκτυπο σε όλα τα κράτη μέλη. Επίσης, μια κοινή ευρωπαϊκή προσέγγιση μας παρέχει τη δυνατότητα να λαμβάνουμε πλήρως υπόψη τις απόψεις της ουκρανικής κυβέρνησης και τις ανάγκες ανασυγκρότησης της χώρας.

Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή προτείνει ένα σύνολο συντονισμένων μέτρων για τη μετάβαση από την προσωρινή προστασία σε άλλα νομικά καθεστώτα, καθώς και για τη στήριξη των ατόμων που επιθυμούν να επιστρέψουν στην πατρίδα τους όταν η κατάσταση το επιτρέψει. Εφόσον παρέχονται πληροφορίες για το τι θα συμβεί κατά τη λήξη της προσωρινής προστασίας, υπάρχει δυνατότητα εξακολούθησης της νόμιμης διαμονής στην ΕΕ καθώς και δυνατότητα επαναπατρισμού, τα άτομα που απολαύουν προσωρινής προστασίας θα είναι σε θέση να κάνουν συνειδητές επιλογές σχετικά με το μέλλον τους, ενώ παράλληλα θα διασφαλίζεται η ασφάλεια δικαίου σχετικά με το καθεστώς τους.

Με βάση τις εκτιμήσεις αυτές, η Επιτροπή προτείνει η σύσταση του Συμβουλίου να εστιαστεί σε τέσσερις δέσμες μέτρων με στόχο:

1) την προώθηση και τη διευκόλυνση της μετάβασης σε άλλα νομικά καθεστώτα, ήδη πριν από τη λήξη της προσωρινής προστασίας·
2) την προετοιμασία του εδάφους για ομαλή και βιώσιμη επανένταξη στην Ουκρανία·
3) τη διασφάλιση της παροχής πληροφοριών στους εκτοπισθέντες· και
4) τη διασφάλιση του συντονισμού, της παρακολούθησης και της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των κρατών μελών και με τις ουκρανικές αρχές.

Μέτρα για την προώθηση και τη διευκόλυνση της μετάβασης σε άλλα νομικά καθεστώτα, ήδη πριν από τη λήξη της προσωρινής προστασίας

Η προσωρινή προστασία ενεργοποιήθηκε αρχικά για την παροχή άμεσης ανακούφισης στα άτομα που προσπαθούσαν να ξεφύγουν από τον επιθετικό πόλεμο της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, με παράλληλη διασφάλιση της αποτροπής της επιβάρυνσης των συστημάτων ασύλου των κρατών μελών εξαιτίας του μεγάλου αριθμού αιτήσεων διεθνούς προστασίας και με αποτροπή του κινδύνου τα κράτη μέλη να μην είναι σε θέση να διεκπεραιώνουν τις αιτήσεις, χωρίς δυσμενείς επιπτώσεις στην αποτελεσματική λειτουργία τους, προς το συμφέρον των ατόμων που ζητούν προστασία. Πολλοί εκτοπισθέντες που έχουν επωφεληθεί από την προσωρινή προστασία βρίσκονται πλέον στην ΕΕ εδώ και αρκετά χρόνια και έχουν ενταχθεί στις κοινωνίες υποδοχής τους, καθώς έχουν μάθει τη γλώσσα, έχουν βρει εργασία και έχουν εγγραφεί σε προγράμματα εκπαίδευσης.

Επομένως, θα ήταν σκόπιμο να παρασχεθεί στα εν λόγω πρόσωπα η δυνατότητα να μεταβούν σε εθνικά νομικά καθεστώτα που αντανακλούν καλύτερα την πραγματική κατάστασή τους στην Ένωση, αλλά και να ενθαρρυνθούν ως προς αυτό. Αυτό θα μπορούσε να συμβεί, για παράδειγμα, με τη χορήγηση αδειών διαμονής για λόγους εργασίας, εκπαίδευσης, έρευνας, για οικογενειακούς λόγους ή με βάση το εθνικό καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος, κατά περίπτωση. Ταυτόχρονα, ενδέχεται να υπάρχουν και άτομα που δεν εμπίπτουν σε καμία από τις υφιστάμενες εθνικές άδειες. Ορισμένα κράτη μέλη δημιουργούν τις λεγόμενες «γενικές» άδειες που έχουν στόχο να παρέχουν την ίδια άδεια η οποία θα καλύπτει όλα τα άτομα που απολαύουν προσωρινής προστασίας και που διαμένουν στο κράτος μέλος υποδοχής τουλάχιστον για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, ανεξάρτητα από την ατομική τους

κατάσταση. Τα εν λόγω εθνικά καθεστώτα θα μπορούσαν να προσφέρουν μεγαλύτερη σταθερότητα από ό,τι η ετήσια παράταση της προσωρινής προστασίας.

Επίσης, θα πρέπει να αναπτυχθεί ή να ενισχυθεί η παροχή πληροφοριών, ώστε να ενθαρρυνθεί η μετάβαση σε άλλα καθεστώτα, καθώς είναι σημαντικό για τα πρόσωπα που απολαύουν προσωρινής προστασίας να κατανοούν τα πλεονεκτήματα των εν λόγω καθεστώτων και τα δικαιώματά τους κατά τη μετάβαση σε τέτοιου είδους άδειες διαμονής, καθώς και να λαμβάνουν διαβεβαιώσεις ότι θα υπάρχουν εναλλακτικές λύσεις αντί της αίτησης διεθνούς προστασίας.

Για τη στήριξη της μετάβασης των προσώπων που απολαύουν προσωρινής προστασίας σε άλλα νομικά καθεστώτα και την παροχή εναλλακτικών επιλογών στις εν λόγω εξαιρετικές περιστάσεις, τα κράτη μέλη θα πρέπει να δίνουν τη δυνατότητα στα πρόσωπα που απολαύουν προσωρινής προστασίας, ιδίως όταν δεν είναι δυνατή η μετάβαση σε εθνικά νομικά καθεστώτα, και τα οποία διαφορετικά θα πληρούσαν τις προϋποθέσεις για άλλο καθεστώς βάσει του δικαίου της ΕΕ[1], να υποβάλουν αίτηση για άδειες που ρυθμίζονται από την οδηγία για την Μπλε Κάρτα[2], την οδηγία για την ενιαία άδεια[3] και την οδηγία για τους σπουδαστές και τους ερευνητές[4]. Αυτό είναι δυνατό υπό την προϋπόθεση ότι δεν θα έχουν το εν λόγω καθεστώς ταυτόχρονα με άδεια που χορηγείται βάσει των εν λόγω οδηγιών.

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενημερώνουν τα πρόσωπα που απολαύουν προσωρινής προστασίας, το συντομότερο δυνατό και το αργότερο κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης για χορήγηση άδειας, σχετικά με τη διαφορά μεταξύ των δικαιωμάτων που παρέχονται στο πλαίσιο της προσωρινής προστασίας και των δικαιωμάτων που παρέχονται βάσει των εν λόγω οδηγιών. Θα πρέπει επίσης να τα ενημερώνουν, το συντομότερο δυνατό και το αργότερο κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης, ότι δεν μπορούν ταυτόχρονα να επωφελούνται από προσωρινή προστασία και να τους χορηγείται άδεια βάσει των εν λόγω οδηγιών.

Μέτρα για την προετοιμασία του εδάφους για ομαλή και βιώσιμη επανένταξη στην Ουκρανία

Για να είναι έτοιμα τα κράτη μέλη για την τελική σταδιακή κατάργηση της προσωρινής προστασίας, είναι απαραίτητο να διασφαλιστεί ότι η επιστροφή στην πατρίδα και η επανένταξη στην Ουκρανία θα πραγματοποιηθεί με ομαλό και ανθρώπινο τρόπο, στηρίζοντας

---

1 Οι οδηγίες της ΕΕ για τη νόμιμη μετανάστευση δεν εφαρμόζονται σε υπηκόους τρίτων χωρών αποκλειστικά και μόνο επειδή είναι πρόσωπα που απολαύουν προσωρινής προστασίας σε ένα κράτος μέλος σύμφωνα με την οδηγία 2001/55/ΕΚ του Συμβουλίου.

2 Οδηγία (ΕΕ) 2021/1883 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Οκτωβρίου 2021, σχετικά με τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό την απασχόληση υψηλής ειδίκευσης, και την κατάργηση της οδηγίας 2009/50/ΕΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 382 της 28.10.2021, σ. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2021/1883/oj).

3 Οδηγία (ΕΕ) 2024/1233 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Απριλίου 2024, σχετικά με ενιαία διαδικασία υποβολής αίτησης για τη χορήγηση στους υπηκόους τρίτων χωρών ενιαίας άδειας διαμονής και εργασίας στην επικράτεια κράτους μέλους και σχετικά με κοινό σύνολο δικαιωμάτων για τους εργαζομένους από τρίτες χώρες που διαμένουν νομίμως σε κράτος μέλος (ΕΕ L, 2024/1233, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1233/oj).

4 Οδηγία (ΕΕ) 2016/801 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Μαΐου 2016, σχετικά με τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό την έρευνα, τις σπουδές, την πρακτική άσκηση, την εθελοντική υπηρεσία, τις ανταλλαγές μαθητών ή τα εκπαιδευτικά προγράμματα και την απασχόληση των εσωτερικών άμισθων βοηθών (au pair) (ΕΕ L 132 της 21.5.2016, σ. 21, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2016/801/oj).

όσα πρόσωπα είναι πρόθυμα και ικανά να επιστρέψουν στην Ουκρανία, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη τις διαφορετικές ατομικές περιστάσεις τους. Πράγματι, ορισμένοι ενδέχεται να έχουν ήδη την πρόθεση να επιστρέψουν στην πατρίδα τους σε βραχυπρόθεσμο ορίζοντα, ενώ άλλοι ενδέχεται να χρειάζονται περισσότερο χρόνο, δεδομένων των ιδιαίτερων περιστάσεών τους.

Επιπλέον, ακόμη και σε συνθήκες ειρήνης, η Ουκρανία θα χρειαστεί χρόνο για να αποκαταστήσει την ικανότητά της να υποδεχθεί όλα τα άτομα που εκτοπίστηκαν λόγω του πολέμου. Η Ουκρανία χρειάζεται το ανθρώπινο κεφάλαιό της και εργάζεται για τη διασφάλιση των συνθηκών που θα διευκολύνουν την επιστροφή των Ουκρανών που φιλοξενούνται στην ΕΕ. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό να εξεταστεί η ικανότητα της Ουκρανίας να επανεντάξει με βιώσιμο τρόπο όλα τα άτομα που εκτοπίστηκαν λόγω του πολέμου. Για να βοηθηθεί η Ουκρανία στις προσπάθειές της, η διαδικασία θα πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο σταδιακής διαχείρισης και θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι προκλήσεις της Ουκρανίας, ειδικά σχετικά με την κάλυψη των ειδικών αναγκών των ευάλωτων ατόμων. Η οδηγία για την προσωρινή προστασία προβλέπει διάφορες διατάξεις που προσφέρουν δυνατότητες αντιμετώπισης τέτοιου είδους καταστάσεων.

Το άρθρο 21 παράγραφος 1 της οδηγίας απαιτεί από τα κράτη μέλη να λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα για να καταστήσουν εφικτό τον εκούσιο επαναπατρισμό των ατόμων που απολαύουν προσωρινής προστασίας ή των οποίων η προσωρινή προστασία έχει λήξει, ώστε να εξασφαλίζουν τον επαναπατρισμό τους στα πλαίσια σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας. Στο πλαίσιο αυτό, τα κράτη μέλη θα πρέπει να παρέχουν τη δυνατότητα για αυτοχρηματοδοτούμενες **διερευνητικές επισκέψεις στην Ουκρανία**. Οι εν λόγω διερευνητικές επισκέψεις μπορούν να λειτουργήσουν ως μέτρα οικοδόμησης εμπιστοσύνης για τα άτομα που απολαύουν προσωρινής προστασίας τα οποία εξετάζουν το ενδεχόμενο να μεταβούν στην πατρίδα τους, βοηθώντας τα να λάβουν συνειδητές αποφάσεις που στηρίζουν τη βιωσιμότητα της επιστροφής τους στην Ουκρανία. Οι διερευνητικές επισκέψεις μπορούν να τα βοηθούν να ενημερώνονται για την οικογένεια και την περιουσία τους, να αξιολογούν το επίπεδο της καταστροφής στις κοινότητές τους και, γενικότερα, τις συνολικές συνθήκες στη χώρα καταγωγής τους.

Στο πλαίσιο της ομαλής μετάβασης από την προσωρινή προστασία, τα κράτη μέλη θα πρέπει να υιοθετήσουν μια πιο δομημένη προσέγγιση για να προωθήσουν τις διερευνητικές επισκέψεις. Ωστόσο, είναι σημαντικό, όταν τα κράτη μέλη παρέχουν τη δυνατότητα διερευνητικών επισκέψεων, οι παράμετροι, οι προϋποθέσεις και οι απαιτήσεις για τις εν λόγω επισκέψεις να καθορίζονται, να συντονίζονται με τα άλλα κράτη μέλη και να κοινοποιούνται με διαφανή τρόπο. Για τον εν λόγω σκοπό, τα κράτη μέλη θα πρέπει να δημιουργήσουν σημεία επαφής. Επίσης, είναι σημαντικό να λαμβάνεται υπόψη ότι ενδέχεται να υπάρχουν άτομα που απολαύουν προσωρινής προστασίας τα οποία δεν θα είναι σε θέση να διοργανώνουν και να χρηματοδοτούν τα ίδια τις διερευνητικές επισκέψεις, οπότε το κράτος μέλος μπορεί να εξετάσει σε τέτοιου είδους περιπτώσεις το ενδεχόμενο να διοργανώνει και να στηρίζει τέτοιες διερευνητικές επισκέψεις.

Στο πλαίσιο των μέτρων για να καταστεί δυνατός ο εκούσιος επαναπατρισμός των ατόμων που έτυχαν προσωρινής προστασίας, τα κράτη μέλη θα πρέπει να καταρτίσουν **προγράμματα οικειοθελούς επιστροφής**. Τα εν λόγω προγράμματα δεν πρέπει να θεωρούνται προγράμματα που διέπονται από την οδηγία για την επιστροφή, δεδομένου ότι τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα διαμένουν νόμιμα στο κράτος μέλος υποδοχής έως τη λήξη της προσωρινής προστασίας και, ως εκ τούτου, δεν απαιτείται απόφαση επιστροφής. Αντιθέτως, πρόκειται για προγράμματα που θα μπορούσαν να παρέχουν τη δυνατότητα για τη βιώσιμη,

σταδιακή και ομαλή επιστροφή στην πατρίδα προσώπων που προηγουμένως καλύπτονταν από προσωρινή προστασία στο κράτος μέλος, λαμβανομένων υπόψη των αναγκών και της ικανότητας της Ουκρανίας, καθώς και των εκτοπισθέντων.

Δεδομένης της πολυπλοκότητας της κατάστασης και λαμβανομένων υπόψη όσων παρέμειναν, συμπεριλαμβανομένων των εσωτερικά εκτοπισθέντων, τα προγράμματα οικειοθελούς επιστροφής θα πρέπει να σχεδιαστούν με σκοπό να διατηρηθεί η κοινωνική συνοχή στην Ουκρανία και, ως εκ τούτου, να παρέχονται οφέλη στην τοπική κοινότητα, και όχι να έχουν τη μορφή εξατομικευμένης δέσμης παροχών. Για τον λόγο αυτόν, ο στενός συντονισμός με τις ουκρανικές αρχές θα είναι θεμελιώδους σημασίας κατά τον σχεδιασμό και την εφαρμογή τέτοιων προγραμμάτων οικειοθελούς επιστροφής.

Το επενδυτικό πλαίσιο για την Ουκρανία[5] θα διαδραματίσει καίριο ρόλο στη διατήρηση του ανθρώπινου κεφαλαίου και στη δημιουργία συνθηκών επαναπατρισμού. Η εκπαίδευση, η στέγαση, η υγειονομική περίθαλψη, η οικονομία της φροντίδας και η κοινωνική προστασία αποτελούν τομείς προτεραιότητας. Τα έργα που βρίσκονται σε εξέλιξη στηρίζουν την αποκατάσταση των δημοτικών υποδομών και βοηθούν στη χρηματοδότηση επιχειρήσεων που έχουν πληγεί από τον πόλεμο. Τα νέα επενδυτικά προγράμματα που εγκρίθηκαν τον Μάρτιο του 2025 θα στηρίξουν τις ανάγκες στέγασης και οι μελλοντικές προσκλήσεις θα περιλαμβάνουν την πρόσβαση σε χρηματοδότηση και σε θέσεις εργασίας για τις ευάλωτες ομάδες, συμπεριλαμβανομένων των επιστρεφόντων. Τα εν λόγω προγράμματα οικειοθελούς επιστροφής θα πρέπει να είναι συνολικά και να γνωστοποιούνται κατάλληλα. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να καθορίσουν τους όρους επιλεξιμότητας ώστε να είναι δυνατόν να επωφεληθεί κάποιος από αυτά τα προγράμματα. Για να περιοριστούν οι κίνδυνοι πιθανής κατάχρησης, τα πρόσωπα που επιλέγουν την εν λόγω δυνατότητα θα πρέπει να υποχρεούνται να εγγραφούν σε πρόγραμμα οικειοθελούς επιστροφής.

Τα προγράμματα οικειοθελούς επιστροφής που δημιουργούνται από τα κράτη μέλη θα πρέπει να έχουν περιορισμένη και καθορισμένη διάρκεια μετά τη λήξη της προσωρινής προστασίας. Θα είναι σημαντικό η αρχική διάρκεια των προγραμμάτων οικειοθελούς επιστροφής να συντονιστεί μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ και με τις ουκρανικές αρχές. Η ενδεχόμενη διάρκεια έως και ενός έτους θα βοηθήσει τον συντονισμό με τις ουκρανικές αρχές για την κάλυψη των αναγκών των οικείων προσώπων κατά την επανένταξή τους στις κοινότητες της Ουκρανίας, όπως η ανεύρεση καταλύματος ή στέγης, η ανεύρεση εργασίας ή η πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες και υποδομές, συμπεριλαμβανομένης της ιατρικής περίθαλψης.

Δεδομένου ότι οι συνθήκες στην πράξη ενδέχεται να εξελίσσονται έως τη λήξη της προσωρινής προστασίας, τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να συντονίζουν μεταξύ τους και με τις ουκρανικές αρχές τη διάρκεια των προγραμμάτων οικειοθελούς επιστροφής, καθώς και τον καθορισμό της διαφορετικής ή της παρατεταμένης προθεσμίας εκούσιας αναχώρησης στο πλαίσιο των προγραμμάτων οικειοθελούς επιστροφής, εάν ο προβλεπόμενος χρόνος δεν επαρκεί για τη διασφάλιση σταδιακής και βιώσιμης επανένταξης στην Ουκρανία.

[5] Το επενδυτικό πλαίσιο για την Ουκρανία αποτελεί μέρος του Μέσου Διευκόλυνσης για την Ουκρανία ύψους 50 δισ. EUR, το οποίο σχεδιάστηκε με στόχο την προσέλκυση δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων για την ανάκαμψη και την ανασυγκρότηση της Ουκρανίας. Διαθέτει χρηματοοικονομικά μέσα συνολικού ύψους 9,3 δισ. EUR, από τα οποία 7,8 δισ. EUR σε εγγυήσεις δανείων και 1,5 δισ. EUR σε μικτή χρηματοδότηση. Στόχος του είναι η κινητοποίηση επενδύσεων ύψους 40 δισ. EUR για την ανάκαμψη, την ανασυγκρότηση και τον εκσυγχρονισμό.

Επιπλέον, το άρθρο 21 παράγραφος 3 της οδηγίας δίνει τη δυνατότητα για *ατομικές παρατάσεις* των υποχρεώσεων των κρατών μελών για τα άτομα που είχαν καλυφθεί από προσωρινή προστασία και επωφελούνται από πρόγραμμα οικειοθελούς επιστροφής. Για να μειωθεί η διοικητική επιβάρυνση των ατομικών κατά περίπτωση παρατάσεων, τα κράτη μέλη θα πρέπει να παρατείνουν εξ ορισμού όλα τα δικαιώματα που συνδέονται με την προσωρινή προστασία σε όσα άτομα είναι εγγεγραμμένα στο πρόγραμμα οικειοθελούς επιστροφής, σύμφωνα με το άρθρο 21 παράγραφος 3, έως την ημερομηνία επιστροφής στην Ουκρανία ή έως τη λήξη της προθεσμίας για εκούσια αναχώρηση στο πλαίσιο του προγράμματος. Επιπλέον, για να διασφαλιστεί η συνέχεια και να αποφευχθούν καταστάσεις στις οποίες τα άτομα που έλαβαν προσωρινή προστασία θα διαμένουν παράνομα αμέσως μετά τη λήξη της προσωρινής προστασίας, τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι τα πρόσωπα που έλαβαν προσωρινή προστασία μπορούν να διαμένουν νόμιμα στην επικράτεια του κράτους μέλους κατά την περίοδο μεταξύ της λήξης της προσωρινής προστασίας και του χρονικού πλαισίου εντός του οποίου τα εν λόγω άτομα μπορούν να εγγραφούν στο πρόγραμμα οικειοθελούς επιστροφής.

Επίσης, η οδηγία περιλαμβάνει διατάξεις για τις καταστάσεις στις οποίες τα άτομα ενδέχεται να μην είναι σε θέση να επιστρέψουν λόγω ειδικών περιστάσεων, δηλαδή της υγείας τους. Σύμφωνα με το άρθρο 23 παράγραφος 1 της οδηγίας, τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα όσον αφορά τους όρους διαμονής των ατόμων τα οποία έχουν τύχει προσωρινής προστασίας και, λόγω της κατάστασης της υγείας τους, δεν μπορούν λογικά να ταξιδέψουν, παραδείγματος χάριν εάν υποφέρουν από σοβαρές αρνητικές επιπτώσεις εάν διακοπεί η θεραπεία τους. Το εν λόγω μέτρο θα παράσχει τη δυνατότητα για συνέχιση της νόμιμης διαμονής τους και δίχτυ ασφαλείας για τα άτομα των οποίων η υγεία ή άλλως οι προσωπικές τους περιστάσεις τα εμποδίζουν να ταξιδέψουν.

Λόγω των επιπτώσεων του πολέμου, είναι πιθανό ακριβώς στη λήξη της προσωρινής προστασίας η Ουκρανία να μην είναι σε θέση να καλύψει τις ανάγκες των ατόμων με συγκεκριμένες ευπάθειες πέραν της υγείας. Αντλώντας έμπνευση από το άρθρο 23 παράγραφος 1 της οδηγίας, τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενθαρρύνονται να παρέχουν επιλογές για τη συνέχιση της νόμιμης διαμονής και για άλλα ευάλωτα πρόσωπα που δεν καλύπτονται από τη μετάβαση σε άλλα καθεστώτα ή από τη δυνατότητα που παρέχεται ήδη από την οδηγία δυνάμει των άρθρων 21 και 23, των οποίων η εξατομικευμένη κατάσταση ενδέχεται να μη παρέχει τη δυνατότητα επαναπατρισμού (για παράδειγμα, επειδή έχουν άλλα είδη ευπάθειας τα οποία η Ουκρανία δεν είναι σε θέση να καλύψει αμέσως μετά τη λήξη της προσωρινής προστασίας). Επίσης, αυτό θα συμβάλλει σε μια βιώσιμη, σταδιακή και ομαλή μετάβαση τόσο για τα άτομα που έχουν ανάγκη όσο και για την Ουκρανία.

Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 23 παράγραφος 2 της οδηγίας για την προσωρινή προστασία, τα κράτη μέλη μπορούν να επιτρέπουν στις οικογένειες με ανήλικα παιδιά τα οποία φοιτούν στο σχολείο σε κράτος μέλος, να επωφελούνται από προϋποθέσεις διαμονής που να επιτρέπουν στα παιδιά αυτά να ολοκληρώσουν την τρέχουσα σχολική περίοδο. Η χρήση της εν λόγω πρόβλεψης πρέπει να ενθαρρύνεται.

Μέτρα για τη διασφάλιση της παροχής πληροφοριών στους εκτοπισθέντες

Πολλά από τα μέτρα που περιγράφονται ανωτέρω απαιτούν από τους εκτοπισθέντες να ενημερώνονται κατάλληλα, ώστε να μπορούν να κάνουν συνειδητές επιλογές έχοντας πλήρη επίγνωση των συνεπειών. Στο πλαίσιο αυτό, είναι σημαντικό τα κράτη μέλη να δημιουργήσουν τις αναγκαίες δομές και διαδικασίες, μεταξύ άλλων μέσω ενημερωτικών

εκστρατειών, μεγιστοποιώντας παράλληλα τη χρήση των υφιστάμενων εργαλείων και διαύλων για να αποφύγουν την αλληλεπικάλυψη των προσπαθειών.

Επιπλέον, μετά την πρωτοβουλία[6] του υπουργού Εθνικής Ενότητας της Ουκρανίας για τη δημιουργία κόμβων στα κράτη μέλη με στόχο τη διατήρηση της σύνδεσης με τους Ουκρανούς που ζουν στο εξωτερικό, ορισμένα κράτη μέλη έχουν δείξει ενδιαφέρον και επί του παρόντος βρίσκονται στη διαδικασία δημιουργίας κόμβων ενότητας στην επικράτειά τους.

Οι εν λόγω κόμβοι ενότητας θα χρησιμεύουν ως κέντρα πληροφόρησης πολλαπλών σκοπών τόσο για την ένταξη των εκτοπισθέντων στις κοινωνίες υποδοχής όσο και για την επιστροφή στην Ουκρανία. Στο πλαίσιο αυτό, και προκειμένου να εξορθολογιστούν οι συνεχιζόμενες προσπάθειες, οι εν λόγω κόμβοι ενότητας θα μπορούσαν επίσης να χρησιμοποιηθούν για την παροχή πληροφοριών σχετικά με τη μετάβαση σε εθνικά καθεστώτα, σχετικά με τις διερευνητικές επισκέψεις στην Ουκρανία και τα προγράμματα οικειοθελούς επιστροφής, ώστε να διασφαλίζεται ότι τυχόν αποφάσεις των εκτοπισθέντων λαμβάνονται με πλήρη επίγνωση των συνεπειών, σύμφωνα με το άρθρο 21 παράγραφος 1 της οδηγίας 2001/55/ΕΚ του Συμβουλίου.

Προκειμένου να στηριχθεί η δημιουργία κόμβων ενότητας, τα κράτη μέλη μπορούν να χρησιμοποιούν τα προγράμματά τους του Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης (στο εξής: ΤΑΜΕ), συμπεριλαμβανομένων των πρόσθετων κονδυλίων που απορρέουν από την αναθεώρηση του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου και την ενδιάμεση επανεξέταση των εθνικών προγραμμάτων. Επίσης, για τον εν λόγω σκοπό, μπορούν να λαμβάνουν στήριξη από διεθνείς οργανισμούς και τρίτες χώρες και να ενθαρρύνονται να ενσωματώνουν τις γνώσεις, τις ικανότητες και τα δίκτυα που προσφέρουν οι εν λόγω οργανισμοί στα επιμέρους σχέδιά τους για την υλοποίηση της έννοιας του κόμβου ενότητας.

Μέτρα για τη διασφάλιση του συντονισμού, της παρακολούθησης και της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των κρατών μελών και με τις ουκρανικές αρχές

Είναι καίριας σημασίας να διασφαλιστεί η συντονισμένη προσέγγιση μεταξύ των κρατών μελών και με τις ουκρανικές αρχές όσον αφορά την εφαρμογή των προτεινόμενων μέτρων. Στο πλαίσιο αυτό, τα κράτη μέλη θα πρέπει να χρησιμοποιούν τις υφιστάμενες δομές για τον συντονισμό, την ανταλλαγή πληροφοριών και την παρακολούθηση της τρέχουσας κατάστασης, μεταξύ άλλων στην πλατφόρμα αλληλεγγύης, στην οποία θα κληθούν να συμμετάσχουν οι ουκρανικές αρχές, ανάλογα με τις ανάγκες.

Όσο η Eurostat καταρτίζει τα επίσημα ευρωπαϊκά στατιστικά στοιχεία για την προσωρινή προστασία, η διασφάλιση της έγκαιρης εικόνας της κατάστασης για επιχειρησιακούς σκοπούς απαιτεί από τα κράτη μέλη να επικαιροποιούν τακτικά τα δεδομένα τους στην πλατφόρμα καταχώρισης προσωρινής προστασίας, μεταξύ άλλων αριθμητικά στοιχεία σχετικά με ανενεργές καταχωρίσεις. Δεδομένου ότι η μετάβαση από την προσωρινή προστασία θα οδηγήσει σε σημαντικές αλλαγές στο καθεστώς των εκτοπισθέντων, είναι σημαντικό να υπάρχει ακριβής και επικαιροποιημένη εικόνα της εξελισσόμενης κατάστασης. Επομένως, τα κράτη μέλη θα πρέπει να αναφορτώνουν τακτικά ακριβή και έγκαιρα δεδομένα στην πλατφόρμα καταχώρισης προσωρινής προστασίας, μεταξύ άλλων αριθμητικά στοιχεία σχετικά με ανενεργές καταχωρίσεις.

[6] Κανονισμός 2113 του Ιανουαρίου του 2025 του Υπουργικού Συμβουλίου της Ουκρανίας.

- **Συνέπεια με τις ισχύουσες διατάξεις στον τομέα πολιτικής**

Η παρούσα πρόταση επιδιώκει να προετοιμάσει το έδαφος για τη μετάβαση από την προσωρινή προστασία με συντονισμένο τρόπο και να δώσει τη δυνατότητα στα κράτη μέλη να προετοιμάσουν εκ των προτέρων τα επόμενα βήματα, παρέχοντας παράλληλα σαφήνεια σχετικά με το νομικό τους καθεστώς στα άτομα που εγκατέλειψαν την Ουκρανία λόγω του πολέμου.

- **Συνέπεια με άλλες πολιτικές της Ένωσης**

Η παρούσα πρόταση στηρίζει τα κράτη μέλη όσον αφορά την κάλυψη των αναγκών των ατόμων που εγκατέλειψαν την Ουκρανία λόγω του πολέμου και την παροχή βοήθειας στην Ουκρανία σχετικά με τις προσπάθειές της να επανεντάξει τα άτομα που επιστρέφουν στην πατρίδα.

2. ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ, ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑ

- **Νομική βάση**

Η Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), και ιδίως το άρθρο 78 παράγραφος 1, το άρθρο 79 παράγραφος 1, καθώς και το άρθρο 292 πρώτη και δεύτερη περίοδος, το οποίο παρέχει τη δυνατότητα στο Συμβούλιο να διατυπώνει συστάσεις. Σύμφωνα με την εν λόγω διάταξη, το Συμβούλιο αποφασίζει μετά από πρόταση της Επιτροπής σε όλες τις περιπτώσεις όπου οι Συνθήκες προβλέπουν την έκδοση πράξεων μετά από πρόταση της Επιτροπής.

- **Επικουρικότητα (σε περίπτωση μη αποκλειστικής αρμοδιότητας)**

Ο τίτλος V της ΣΛΕΕ για τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης αναθέτει ορισμένες αρμοδιότητες σχετικά με τα εν λόγω θέματα στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι αρμοδιότητες αυτές πρέπει να ασκούνται σύμφωνα με το άρθρο 5 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, δηλαδή εφόσον και κατά τον βαθμό που οι στόχοι της προβλεπόμενης δράσης δεν μπορούν να επιτευχθούν επαρκώς από τα κράτη μέλη μεμονωμένα, μπορούν όμως, λόγω της κλίμακας ή των αποτελεσμάτων της προβλεπόμενης δράσης, να επιτευχθούν καλύτερα από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η κατάσταση στην Ουκρανία ως αποτέλεσμα του επιθετικού πολέμου της Ρωσίας εξακολουθεί να επηρεάζει την ΕΕ στο σύνολό της. Η Ευρωπαϊκή Ένωση την αντιμετώπισε με μια άνευ προηγουμένου και ενιαία αντίδραση. Αυτό δείχνει ότι εξακολουθούν να απαιτούνται ενωσιακές λύσεις και στήριξη από την ΕΕ, καθώς και ισχυρός συντονισμός σε επίπεδο ΕΕ, καθώς υπάρχει συνεχής ανάγκη για όλα τα κράτη μέλη να ανταποκρίνονται αποτελεσματικά στην κατάσταση από κοινού και να διασφαλίζουν την εφαρμογή των ίδιων προτύπων και ενός εναρμονισμένου συνόλου δικαιωμάτων σε ολόκληρη την Ένωση για τα 4,3 εκατομμύρια άτομα που φιλοξενούνται επί του παρόντος στην Ένωση.

Είναι σαφές ότι οι δράσεις που αναλαμβάνονται από τα μεμονωμένα κράτη μέλη δεν μπορούν να αντιμετωπίσουν ικανοποιητικά την ανάγκη για κοινή προσέγγιση της ΕΕ όσον αφορά τη μετάβαση από την προσωρινή προστασία, η οποία αποτελεί σαφώς κοινή πρόκληση για ολόκληρη την ΕΕ, δεδομένου ότι οι μεμονωμένες δράσεις που αναλαμβάνονται από ένα κράτος μέλος θα έχουν αντίκτυπο, μεταξύ άλλων όσον αφορά τις πιθανές δευτερογενείς μετακινήσεις, σε άλλα κράτη μέλη. Απαιτείται κοινή προσέγγιση, η οποία δεν μπορεί να επιτευχθεί επαρκώς από τα κράτη μέλη μεμονωμένα και απαιτεί συλλογική οικειοποίηση από τα κράτη μέλη και μπορεί, λόγω της κλίμακας και των αποτελεσμάτων της παρούσας προτεινόμενης σύστασης του Συμβουλίου, να επιτευχθεί και να συντονιστεί καλύτερα σε

επίπεδο Ένωσης, όπως επίσης υποδεικνύουν τα ίδια τα κράτη μέλη. Συνεπώς, η Ένωση πρέπει να παρέμβει και μπορεί να λάβει μέτρα, σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας που ορίζεται στο άρθρο 5 παράγραφος 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

- **Αναλογικότητα**

Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, όπως ορίζεται στο άρθρο 5 παράγραφος 4 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, η προτεινόμενη σύσταση του Συμβουλίου προβλέπει τη συντονισμένη μετάβαση από την προσωρινή προστασία προς το συμφέρον των σχετικών εκτοπισθέντων και την αποφυγή των πιθανών αρνητικών επιπτώσεων από τις αποκλίνουσες ή ασυνεπείς προσεγγίσεις που λαμβάνονται από μεμονωμένα κράτη μέλη. Η πρόταση δεν υπερβαίνει ό,τι είναι αναγκαίο και αναλογικό για την επίτευξη των επιδιωκόμενων στόχων.

- **Επιλογή της νομικής πράξης**

Η επιλογή της νομικής πράξης είναι πρόταση της Επιτροπής για σύσταση του Συμβουλίου, η οποία καταστήσει δυνατή την πρόβλεψη συντονισμένης προσέγγισης σε επίπεδο ΕΕ που να διασφαλίζει τη συλλογική οικειοποίηση των μέτρων από τα κράτη μέλη και την αναγκαία στήριξη των θεσμικών οργάνων της ΕΕ.

3. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΚ ΤΩΝ ΥΣΤΕΡΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΩΝ, ΤΩΝ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΕΩΝ ΜΕ ΤΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΚΤΙΜΗΣΕΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

- **Εκ των υστέρων αξιολογήσεις / έλεγχοι καταλληλότητας της ισχύουσας νομοθεσίας**

[ά.α.]

- **Διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη**

Για να συγκεντρώσει τεκμηριωμένες πληροφορίες, η Επιτροπή διεξήγαγε διαβουλεύσεις τακτικά με τις αρχές των κρατών μελών, τους αρμόδιους οργανισμούς της ΕΕ, τις ουκρανικές αρχές και τους διεθνείς οργανισμούς, εξακολουθώντας παράλληλα τις ανταλλαγές απόψεων με μη κυβερνητικές οργανώσεις και με οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών.

Η Επιτροπή, σε συνεργασία με τις εναλλασσόμενες Προεδρίες του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, διεξήγαγε διαβουλεύσεις με τα κράτη μέλη σχετικά με το μέλλον της προσωρινής προστασίας σε διάφορα φόρουμ και σε αρκετές περιπτώσεις, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο της Στρατηγικής Επιτροπής του Συμβουλίου για τη Μετανάστευση, τα Σύνορα και το Άσυλο (στο εξής: SCIFA), της Ομάδας «Άσυλο» και της Ομάδας «Ένταξη, μετανάστευση και απομάκρυνση», τον Απρίλιο του 2024. Εκεί, τα κράτη μέλη υπογράμμισαν την ανάγκη να προβλεφθεί συντονισμένη προσέγγιση σε επίπεδο ΕΕ σχετικά με τη μετάβαση από την προσωρινή προστασία, η οποία θα συνοδεύσει την περαιτέρω παράταση του καθεστώτος έως τον Μάρτιο του 2027, ώστε να διασφαλιστεί ο αναγκαίος χρόνος για σταδιακή προσέγγιση, παρέχοντας παράλληλα σαφήνεια στους εκτοπισθέντες στην ΕΕ.

Στη συνεδρίαση της SCIFA στις 10 Απριλίου 2025, τα κράτη μέλη εξέφρασαν επίσης τη στήριξή τους, ώστε η μετάβαση από την προσωρινή προστασία να λάβει τη μορφή σύστασης του Συμβουλίου, η οποία θα καλύπτει τουλάχιστον τη μετάβαση σε άλλα νομικά καθεστώτα και τα μέτρα για τη διασφάλιση της σταδιακής επιστροφής στην Ουκρανία, ώστε να διασφαλιστεί η συλλογική οικειοποίηση από τα κράτη μέλη. Παράλληλα, η Επιτροπή διεξήγαγε διαβουλεύσεις σε τακτική βάση με τα κράτη μέλη που επηρεάζονται περισσότερο από τη φιλοξενία, στην επικράτειά τους, μεγάλου αριθμού εκτοπισθέντων από την Ουκρανία.

Πραγματοποιήθηκαν συμπληρωματικές συζητήσεις στην πλατφόρμα αλληλεγγύης, όπου τα κράτη μέλη επανέλαβαν την ανάγκη για συντονισμένη προσέγγιση όσον αφορά τη μετάβαση από την προσωρινή προστασία, η οποία θα είναι ευέλικτη και κοινή σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Παράλληλα, η Επιτροπή πραγματοποίησε τακτικές επαφές με τις ουκρανικές αρχές για να κατανοήσει καλύτερα τις ανάγκες τους. Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 3 της οδηγίας για την προσωρινή προστασία, η Επιτροπή διεξήγαγε διαβουλεύσεις ειδικά με την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους πρόσφυγες, η οποία αξιολόγησε την κατάσταση και παρείχε σχετικά στοιχεία, υποστηρίζοντας την ανάγκη για κοινή αντίδραση σε επίπεδο ΕΕ που θα διασφαλίζει την παροχή σαφήνειας και κατάλληλων δικαιωμάτων και λύσεων στους εκτοπισθέντες.

Αντίστοιχα, τον Μάρτιο του 2025 109 ανθρωπιστικές οργανώσεις και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών δημοσίευσαν κοινή δήλωση[7] σχετικά με την κατάσταση των εκτοπισθέντων από την Ουκρανία, καλώντας την Επιτροπή να προτείνει την περαιτέρω παράταση της προσωρινής προστασίας έως τον Μάρτιο του 2027, παρέχοντας παράλληλα σαφήνεια σχετικά με το μέλλον της προσωρινής προστασίας και του καθεστώτος διαμονής των ατόμων που έχουν εκτοπιστεί από την Ουκρανία.

- **Συλλογή και χρήση εμπειρογνωσίας**

[ά.α.]

- **Εκτίμηση επιπτώσεων**

[ά.α.]

- **Καταλληλότητα και απλούστευση του κανονιστικού πλαισίου**

[ά.α.]

- **Θεμελιώδη δικαιώματα**

Η παρούσα πρόταση σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και συνάδει με τις αρχές των άρθρων 1, 7, 18, 19, 24, 25 και 26 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το διεθνές δίκαιο, συμπεριλαμβανομένης της σύμβασης της Γενεύης, της 28ης Ιουλίου 1951, σχετικά με το καθεστώς των προσφύγων, όπως τροποποιήθηκε με το πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης της 31ης Ιανουαρίου 1967.

4. ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Από την έναρξη του επιθετικού πολέμου της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, οι ανάγκες χρηματοδότησης που συνδέονται με την εφαρμογή της οδηγίας για την προσωρινή προστασία έχουν καλυφθεί στον προϋπολογισμό των υφιστάμενων χρηματοδοτικών μέσων της ΕΕ για τις περιόδους 2014-2020 και 2021-2027, και ειδικότερα στο πλαίσιο των ταμείων εσωτερικών υποθέσεων και της πολιτικής συνοχής[8].

Επιπλέον, διατέθηκαν 400 εκατ. EUR στο πλαίσιο του θεματικού μέσου του ΤΑΜΕ και του θεματικού μέσου του Ταμείου για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Συνόρων (ΜΔΣΘ) για

[7] Τρία έτη από την ενεργοποίηση της οδηγίας για την προσωρινή προστασία: από λύσεις έκτακτης ανάγκης σε πιο μακροπρόθεσμες λύσεις.

[8] Η δράση συνοχής για τους πρόσφυγες στην Ευρώπη, η λεγόμενη δέσμη μέτρων «CARE» (CARE, CARE-plus και Fast-CARE).

βοήθεια έκτακτης ανάγκης με σκοπό τη στήριξη των κρατών μελών που πλήττονται περισσότερο από τη μαζική εισροή εκτοπισθέντων από την Ουκρανία[9].

Την άνοιξη του 2025 η Επιτροπή ανακοίνωσε ότι θα διατεθούν 3 δισ. EUR για τη χρηματοδοτική στήριξη των κρατών μελών έως το τέλος του 2027 για την εφαρμογή του συμφώνου και για τη φιλοξενία δικαιούχων προσωρινής προστασίας από την Ουκρανία. Επίσης, τα κράτη μέλη μπορούν να χρησιμοποιούν τα κονδύλια για τα οποία πληρούσαν τις προϋποθέσεις κατά την ενδιάμεση επανεξέταση του ΤΑΜΕ για την κάλυψη αναγκών που σχετίζονται με την προσωρινή προστασία.

5. ΛΟΙΠΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

- **Σχέδια εφαρμογής και ρυθμίσεις παρακολούθησης, αξιολόγησης και υποβολής εκθέσεων**

[ά.α.]

- **Επεξηγηματικά έγγραφα (για οδηγίες)**

[ά.α.]

[9] Βοήθεια έκτακτης ανάγκης χορηγήθηκε σε δέκα κράτη μέλη (PL, CZ, RO, HU, LT, LV, EST, BG, SK και CY).

2025/0651 (NLE)

Πρόταση

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με την εφαρμογή συντονισμένης προσέγγισης όσον αφορά τη μετάβαση από την προσωρινή προστασία των εκτοπισθέντων από την Ουκρανία

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 78 παράγραφος 1, το άρθρο 79 παράγραφος 1 και το άρθρο 292,

Έχοντας υπόψη την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

1) Η προσωρινή προστασία των εκτοπισθέντων από την Ουκρανία οι οποίοι δεν είναι σε θέση να επιστρέψουν στη χώρα ή στην περιοχή καταγωγής τους λόγω της ρωσικής στρατιωτικής επίθεσης, όπως εν λόγω προστασία θεσπίστηκε με την εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2022/382 του Συμβουλίου και παρατάθηκε με την εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2023/2409 του Συμβουλίου[10], με την εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2024/1836 του Συμβουλίου[11] και με την εκτελεστική απόφαση(ΕΕ) 2025/... του Συμβουλίου[12], εφαρμόζεται έως τις 4 Μαρτίου 2027. Η προσωρινή προστασία είναι από τη φύση της προσωρινή, μολονότι εξακολουθεί να αποτελεί απόδειξη της ενότητας και της αλληλεγγύης της Ένωσης προς τον λαό της Ουκρανίας. Επομένως, είναι αναγκαίο να προετοιμαστεί το έδαφος για σταδιακή, βιώσιμη και επαρκώς συντονισμένη μετάβαση από το εν λόγω καθεστώς για το χρονικό διάστημα κατά το οποίο οι συνθήκες στην Ουκρανία ευνοούν τη λήξη της προσωρινής προστασίας, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη τις ανάγκες δυναμικότητας και ανασυγκρότησης της Ουκρανίας.

2) Στο πλαίσιο των συζητήσεων για το μέλλον της προσωρινής προστασίας, τα κράτη μέλη ζήτησαν μια τέτοια συντονισμένη προσέγγιση σε ενωσιακό επίπεδο. Με βάση την πείρα των κρατών μελών μετά την ενεργοποίηση της οδηγίας 2001/55/ΕΚ του Συμβουλίου, είναι καίριας σημασίας να διασφαλιστεί η συλλογική οικειοποίηση και η κοινή ευθύνη μεταξύ όλων των κρατών μελών σε ενωσιακό επίπεδο καθ' όλη τη διάρκεια της εν λόγω διαδικασίας.

3) Ένας από τους στόχους της ενεργοποίησης της οδηγίας 2001/55/ΕΚ ήταν να αποφευχθεί η υπερφόρτωση των συστημάτων ασύλου των κρατών μελών και η αδυναμία διεκπεραίωσης μεγάλου αριθμού αιτήσεων διεθνούς προστασίας, χωρίς

---

10 Εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2023/2409 του Συμβουλίου, της 19ης Οκτωβρίου 2023, για την παράταση της προσωρινής προστασίας, όπως θεσπίστηκε με την εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2022/382 (ΕΕ L, 2023/2409, 24.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2023/2409/oj).

11 Εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2024/1836 του Συμβουλίου, της 25ης Ιουνίου 2024, για την παράταση της προσωρινής προστασίας, όπως θεσπίστηκε με την εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2022/382 (ΕΕ L, 2024/1836, 3.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2024/1836/oj).

12 Εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2025/... του Συμβουλίου, της ..., για την παράταση της προσωρινής προστασίας, όπως θεσπίστηκε με την εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2022/382 (ΕΕ L, ..., ELI: …).

δυσμενείς συνέπειες για την αποτελεσματική λειτουργία τους, προς το συμφέρον των προσώπων που ζητούν προστασία. Η εν λόγω πτυχή διατηρεί τη μεγάλη σημασία της κατά τη σχεδίαση της μετάβασης από την προσωρινή προστασία. Επιπλέον, ακόμη και σε συνθήκες ειρήνης, η Ουκρανία θα χρειαστεί χρόνο για να αποκαταστήσει την ικανότητά της να υποδεχθεί όλα τα πρόσωπα που εκτοπίστηκαν λόγω του πολέμου. Επομένως, για να υποστηριχθεί η Ουκρανία στις προσπάθειές της για επανένταξη των εκτοπισμένων προσώπων, είναι σημαντική η ευέλικτη και σταδιακή διαχείριση της διαδικασίας, που να λαμβάνει υπόψη την ατομική κατάσταση των οικείων προσώπων. Ως εκ τούτου, στο πλαίσιο της εν λόγω μετάβασης θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι ανάγκες των προσώπων που επί του παρόντος επωφελούνται από την προσωρινή προστασία, καθώς και οι ανάγκες της Ουκρανίας, διαφυλάσσοντας παράλληλα την ακεραιότητα των συστημάτων ασύλου των κρατών μελών.

4) Πολλοί εκτοπισθέντες που έχουν επωφεληθεί από την προσωρινή προστασία βρίσκονται πλέον στην Ένωση εδώ και αρκετά χρόνια και έχουν ενταχθεί στις κοινωνίες υποδοχής τους με την εκμάθηση της γλώσσας, την εύρεση εργασίας και την εγγραφή σε προγράμματα εκπαίδευσης. Συνεπώς, είναι σκόπιμο να τους παρασχεθεί ήδη η δυνατότητα μετάβασης σε εθνικά νομικά καθεστώτα που να αντιπροσωπεύουν καλύτερα την πραγματική κατάστασή τους στην Ένωση, όταν πληρούνται οι προϋποθέσεις ώστε να συνεχίσουν να διαμένουν νόμιμα για άλλους λόγους. Αυτές θα μπορούσαν να είναι, για παράδειγμα, οι άδειες διαμονής για λόγους εργασίας, εκπαίδευσης, έρευνας ή για οικογενειακούς λόγους. Επομένως, τα κράτη μέλη θα πρέπει να προωθούν και να διευκολύνουν την εν λόγω μετάβαση, μεταξύ άλλων με την παροχή σαφών πληροφοριών που θα βοηθούν τα ενδιαφερόμενα άτομα να κατανοούν τα πλεονεκτήματα και τα δικαιώματα που παρέχονται από τις εν λόγω άδειες διαμονής, σε σύγκριση με την προσωρινή προστασία και τη διεθνή προστασία.

(5) Προκειμένου να υποστηρίζεται η μετάβαση των προσώπων που απολαύουν προσωρινής προστασίας σε άλλα νομικά καθεστώτα και να τους παρέχονται εναλλακτικές επιλογές στις εν λόγω εξαιρετικές περιστάσεις, τα κράτη μέλη θα πρέπει να δίνουν τη δυνατότητα στα πρόσωπα που απολαύουν προσωρινής προστασίας, ιδίως όταν ενδέχεται να μην είναι δυνατή η πρόσβαση σε εθνικά καθεστώτα, και τα οποία διαφορετικά θα πληρούσαν τις προϋποθέσεις για άλλο καθεστώς βάσει του δικαίου της ΕΕ, να υποβάλουν αίτηση για άδειες που ρυθμίζονται βάσει των οδηγιών (ΕΕ) 2016/801[13], (ΕΕ) 2021/1883[14] και (ΕΕ) 2024/1233[15] του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου. Αυτό είναι δυνατό υπό την προϋπόθεση ότι δεν θα έχουν ταυτόχρονα το καθεστώς προσωρινής προστασίας και άδεια που χορηγείται δυνάμει των εν λόγω οδηγιών. Κατά συνέπεια, τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενημερώνουν τα

[13] Οδηγία (ΕΕ) 2016/801 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Μαΐου 2016, σχετικά με τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό την έρευνα, τις σπουδές, την πρακτική άσκηση, την εθελοντική υπηρεσία, τις ανταλλαγές μαθητών ή τα εκπαιδευτικά προγράμματα και την απασχόληση των εσωτερικών άμισθων βοηθών (au pair) (ΕΕ L 132 της 21.5.2016, σ. 21, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2016/801/oj).

[14] Οδηγία (ΕΕ) 2021/1883 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Οκτωβρίου 2021, σχετικά με τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό την απασχόληση υψηλής ειδίκευσης, και την κατάργηση της οδηγίας 2009/50/ΕΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 382 της 28.10.2021, σ. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2021/1883/oj).

[15] Οδηγία (ΕΕ) 2024/1233 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Απριλίου 2024, σχετικά με ενιαία διαδικασία υποβολής αίτησης για τη χορήγηση στους υπηκόους τρίτων χωρών ενιαίας άδειας διαμονής και εργασίας στην επικράτεια κράτους μέλους και σχετικά με κοινό σύνολο δικαιωμάτων για τους εργαζομένους από τρίτες χώρες που διαμένουν νομίμως σε κράτος μέλος (ΕΕ L, 2024/1233, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1233/oj).

πρόσωπα που απολαύουν προσωρινής προστασίας το συντομότερο δυνατόν και το αργότερο κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης για χορήγηση άδειας, σχετικά με τη διαφορά μεταξύ των δικαιωμάτων που παρέχονται βάσει του καθεστώτος προσωρινής προστασίας και βάσει των εν λόγω οδηγιών. Θα πρέπει επίσης να τα ενημερώνουν, το συντομότερο δυνατό και το αργότερο κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης, ότι δεν μπορούν ταυτόχρονα να επωφελούνται από προσωρινή προστασία και να τους χορηγείται άδεια βάσει των εν λόγω οδηγιών.

(6) Προκειμένου τα κράτη μέλη να είναι έτοιμα για την τελική σταδιακή κατάργηση της προσωρινής προστασίας, είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ότι η επιστροφή στην πατρίδα τους και η επανένταξη στην Ουκρανία πραγματοποιείται με ομαλό και ανθρώπινο τρόπο, και λαμβάνει υπόψη τις διαφορετικές εξατομικευμένες συνθήκες των εκτοπισθέντων, στηρίζοντας όσα άτομα είναι πρόθυμα και ικανά να επιστρέψουν στην Ουκρανία. Ενώ ορισμένα άτομα ενδέχεται να έχουν ήδη την πρόθεση να επιστρέψουν στην πατρίδα τους βραχυπρόθεσμα, άλλα άτομα ενδέχεται να χρειάζονται περισσότερο χρόνο, δεδομένων των ιδιαίτερων περιστάσεών τους. Επίσης, είναι σημαντικό να εξεταστεί η ικανότητα της Ουκρανίας να επανεντάξει με βιώσιμο τρόπο όλα τα άτομα που εκτοπίστηκαν λόγω του πολέμου. Συνεπώς, τα κράτη μέλη θα πρέπει να θεσπίσουν μέτρα για την προετοιμασία του εδάφους για ομαλή και βιώσιμη επανένταξη στην Ουκρανία, λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο των εν λόγω ζητημάτων, αξιοποιώντας πλήρως και επεκτείνοντας τα εργαλεία που προβλέπονται ήδη στα άρθρα 21 και 23 της οδηγίας 2001/55/ΕΚ του Συμβουλίου.

(7) Όσα άτομα σκοπεύουν να επιστρέψουν στην Ουκρανία θα πρέπει να είναι σε θέση να λαμβάνουν τεκμηριωμένες αποφάσεις, κάτι το οποίο θα στηρίξει επίσης τη βιωσιμότητα της επιστροφής τους. Στο πλαίσιο της ομαλής μετάβασης από την προσωρινή προστασία, τα κράτη μέλη θα πρέπει να θεσπίσουν μια πιο δομημένη προσέγγιση για να προωθήσουν τις αυτοχρηματοδοτούμενες ερευνητικές επισκέψεις, όπως προβλέπεται στο άρθρο 21 παράγραφος 1 της οδηγίας 2001/55/ΕΚ. Οι εν λόγω επισκέψεις θα μπορούσαν να χρησιμεύσουν ως μέτρο οικοδόμησης εμπιστοσύνης για τα άτομα που απολαύουν προσωρινής προστασίας, καθώς θα τους παρέχουν τη δυνατότητα να ενημερώνονται για την οικογένεια και την περιουσία τους και να αξιολογούν το επίπεδο της καταστροφής στις κοινότητές τους και, γενικότερα, τις συνολικές συνθήκες στην Ουκρανία. Για να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα των εν λόγω επισκέψεων και να αποφευχθούν οι καταχρήσεις, τα κράτη μέλη θα πρέπει να καθορίσουν τις παραμέτρους, τις προϋποθέσεις και τις απαιτήσεις για τις εν λόγω επισκέψεις. Οι εν λόγω απαιτήσεις θα πρέπει να συντονίζονται με τα άλλα κράτη μέλη και να καθορίζονται και να κοινοποιούνται με διαφανή τρόπο. Για τον εν λόγω σκοπό, τα κράτη μέλη θα πρέπει να δημιουργήσουν σημεία επαφής. Είναι σημαντικό να ληφθεί υπόψη ότι ενδέχεται να υπάρχουν άτομα που δεν θα είναι σε θέση να πραγματοποιούν από μόνα τους τις διερευνητικές επισκέψεις. Σε τέτοιες περιπτώσεις, τα κράτη μέλη μπορούν να εξετάζουν το ενδεχόμενο διοργάνωσης και υποστήριξης τέτοιων διερευνητικών επισκέψεων.

(8) Τα κράτη μέλη υποχρεούνται να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να καταστήσουν δυνατό τον εκούσιο επαναπατρισμό των ατόμων των οποίων η προσωρινή προστασία έχει λήξει. Για τον εν λόγω σκοπό, τα κράτη μέλη θα πρέπει να καταρτίσουν προγράμματα οικειοθελούς επιστροφής. Για να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότητά τους και να αποφευχθούν οι κίνδυνοι κατάχρησης, τα προγράμματα αυτά θα πρέπει να σχεδιάζονται προσεκτικά, να είναι ολοκληρωμένα και να γνωστοποιούνται κατάλληλα, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες και τις ικανότητες της Ουκρανίας, καθώς και την ανάγκη των εκτοπισθέντων εντός της Ένωσης και την κατάσταση όσων

παρέμειναν στην Ουκρανία, προκειμένου να διατηρηθεί η κοινωνική συνοχή. Για τον λόγο αυτόν, κάθε πρόγραμμα τέτοιου είδους θα πρέπει να παρέχει προτεραιότητα στη στήριξη της επανένταξης στις κοινότητες, για την οποία θα διατίθεται ενωσιακή χρηματοδότηση στην Ουκρανία, αντί για μεμονωμένες δέσμες μέτρων. Οι προϋποθέσεις επιλεξιμότητας για τα εν λόγω προγράμματα θα πρέπει να καθορίζονται σαφώς και να απαιτείται η εγγραφή των προσώπων που προτίθενται να επωφεληθούν από αυτά. Τα κράτη μέλη θα μπορούσαν να εξετάζουν, στο πλαίσιο των εν λόγω προγραμμάτων, το ενδεχόμενο να βοηθούν στην οργάνωση των αναχωρήσεων, για παράδειγμα όταν μεγάλος αριθμός εκτοπισθέντων επιστρέφει στην ίδια περιοχή στην Ουκρανία.

(9) Παρότι τα εν λόγω προγράμματα οικειοθελούς επιστροφής θα πρέπει να έχουν περιορισμένη και καθορισμένη διάρκεια, θα πρέπει να παρέχουν επαρκή χρόνο για τη διασφάλιση του κατάλληλου συντονισμού με τις ουκρανικές αρχές, με σκοπό τη διευκόλυνση της σταδιακής και επαρκούς ένταξης των επαναπατριζομένων στις κοινότητές τους, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης σε βασικές υπηρεσίες και εγκαταστάσεις, όπως κατάλυμα, στέγαση και ιατρική περίθαλψη. Για τον λόγο αυτόν, και για να διασφαλιστεί ότι η αρχική διάρκεια του προγράμματος οικειοθελούς επιστροφής συντονίζεται με όλα τα κράτη μέλη και τις ουκρανικές αρχές, τα προγράμματα οικειοθελούς επιστροφής θα πρέπει να προβλέπουν προθεσμία αναχώρησης που να καθιστά δυνατή την επίτευξη των εν λόγω στόχων, δηλαδή προθεσμία έως και ενός έτους. Κατά τη διάρκεια της εν λόγω προθεσμίας, θα πρέπει να επιτρέπεται στα πρόσωπα να συνεχίσουν να διαμένουν νόμιμα στο κράτος μέλος. Δεδομένου ότι οι επιτόπιες συνθήκες ενδέχεται να έχουν μεταβληθεί μέχρι τη λήξη της προσωρινής προστασίας, εάν ο προβλεφθείς χρόνος δεν επαρκεί για τη διασφάλιση της σταδιακής και βιώσιμης επανένταξης στην Ουκρανία, τα κράτη μέλη θα πρέπει να συντονίζονται μεταξύ τους και με τις ουκρανικές αρχές για να καθορίζουν άλλη προθεσμία εκούσιας αναχώρησης στο πλαίσιο των προγραμμάτων οικειοθελούς επιστροφής, ή παράτασή της.

(10) Για να μειωθεί η διοικητική επιβάρυνση που σχετίζεται με την ενδεχόμενη κατά περίπτωση έκδοση αδειών διαμονής για όσα πρόσωπα είναι εγγεγραμμένα σε προγράμματα οικειοθελούς επιστροφής, τα κράτη μέλη θα πρέπει να χρησιμοποιήσουν τη δυνατότητα που προβλέπεται στο άρθρο 21 παράγραφος 3 της οδηγίας 2001/55/ΕΚ ώστε να επιτρέπουν, για τα πρόσωπα που απολαύουν προσωρινής προστασίας και επωφελούνται από πρόγραμμα οικειοθελούς επιστροφής, την επέκταση των δικαιωμάτων που συνδέονται με την προσωρινή προστασία που προβλέπεται στο κεφάλαιο ΙΙΙ της οδηγίας 2001/55/ΕΚ σε αυτά τα πρόσωπα που έχουν τύχει προσωρινής προστασίας, πέραν της διάρκειας της προσωρινής προστασίας έως την ημερομηνία της επιστροφής στην Ουκρανία ή τη λήξη της προθεσμίας εκούσιας αναχώρησης στο πλαίσιο του προγράμματος οικειοθελούς επιστροφής. Επιπλέον, για να διασφαλιστεί η συνέχεια και να αποφευχθούν καταστάσεις στις οποίες τα πρόσωπα θα διαμένουν παράνομα αμέσως μετά τη λήξη της προσωρινής προστασίας, τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι τα πρόσωπα που έλαβαν προσωρινή προστασία μπορούν να διαμένουν νόμιμα στην επικράτεια του κράτους μέλους κατά την περίοδο μεταξύ της λήξης της προσωρινής προστασίας και του χρονικού πλαισίου εντός του οποίου τα εν λόγω άτομα μπορούν να εγγραφούν στο πρόγραμμα οικειοθελούς επιστροφής.

(11) Είναι πιθανό η Ουκρανία ακριβώς κατά τη λήξη της προσωρινής προστασίας να μην είναι σε θέση να καλύψει τις ανάγκες των ατόμων με ορισμένες συγκεκριμένες ευπάθειες και πέραν της υγείας. Για να διασφαλιστεί η βιώσιμη επιστροφή στην

πατρίδα τους, η οποία θα λαμβάνει υπόψη την ικανότητα της Ουκρανίας να καλύψει τις ανάγκες συγκεκριμένων ομάδων, τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να εφαρμόζουν το άρθρο 23 παράγραφος 1 της οδηγίας 2001/55/ΕΚ σε πρόσωπα που παρουσιάζουν ευπάθειες διαφορετικές από εκείνες που σχετίζονται με ιατρικές καταστάσεις και να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα σχετικά με τις προϋποθέσεις για τη συνέχιση της νόμιμης διαμονής τους. Κατά περίπτωση, τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι όροι διαμονής λαμβάνουν υπόψη τις ειδικές ανάγκες των ενδιαφερόμενων προσώπων.

(12) Τα κράτη μέλη θα πρέπει να χρησιμοποιούν τις δυνατότητες που προβλέπονται στο άρθρο 23 παράγραφος 2 της οδηγίας 2001/55/ΕΚ για να επιτρέπουν στα άτομα να διαμένουν στην επικράτειά τους πέραν της διάρκειας της προσωρινής προστασίας, ιδίως για οικογένειες με ανήλικα τέκνα τα οποία φοιτούν στο σχολείο σε κράτος μέλος.

(13) Για να διασφαλίζεται η κατάλληλη παροχή πληροφοριών και να βοηθιούνται τα άτομα που απολαύουν προσωρινής προστασίας να κάνουν συνειδητές επιλογές με πλήρη επίγνωση των συνεπειών, είναι σημαντικό να μεγιστοποιηθεί η αξιοποίηση των υφιστάμενων εργαλείων και διαύλων και να αποφευχθεί η αλληλεπικάλυψη των προσπαθειών. Για τον εν λόγω σκοπό, όταν δημιουργούνται κόμβοι ενότητας στα κράτη μέλη, θα πρέπει να χρησιμοποιούνται για την παροχή πληροφοριών σχετικά με τη μετάβαση σε άλλα νομικά καθεστώτα, τις διερευνητικές επισκέψεις και τα προγράμματα οικειοθελούς επιστροφής. Για τη στήριξη των κόμβων ενότητας, τα κράτη μέλη μπορούν να χρησιμοποιούν τα κονδύλια στο πλαίσιο του Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης που συστάθηκε δυνάμει του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1147 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου[16], συμπεριλαμβανομένων των πρόσθετων κονδυλίων που απορρέουν από την ενδιάμεση αναθεώρηση του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου και την ενδιάμεση επανεξέταση των προγραμμάτων των κρατών μελών στο πλαίσιο του Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης. Για τον εν λόγω σκοπό, θα μπορούσε επίσης να παρέχεται στήριξη από εσωτερικούς οργανισμούς και τρίτες χώρες. Προκειμένου να εξορθολογιστούν οι προσπάθειες, τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενσωματώσουν τις γνώσεις, τις ικανότητες και τα δίκτυα που προσφέρουν οι διεθνείς οργανισμοί στα επιμέρους σχέδιά τους για τη δημιουργία των κόμβων ενότητας.

(14) Για να διασφαλιστεί η συντονισμένη προσέγγιση μεταξύ των κρατών μελών και με τις ουκρανικές αρχές όσον αφορά την εφαρμογή της παρούσας σύστασης, τα κράτη μέλη θα πρέπει να συντονίζουν, να ανταλλάσσουν πληροφορίες και να παρακολουθούν την τρέχουσα κατάσταση σε διάφορα σχετικά φόρουμ, μεταξύ άλλων στην πλατφόρμα αλληλεγγύης στην οποία θα προσκληθούν οι ουκρανικές αρχές, ανάλογα με τις ανάγκες.

(15) Δεδομένου ότι η μετάβαση από την προσωρινή προστασία θα οδηγήσει σε σημαντικές αλλαγές στο καθεστώς των εκτοπισθέντων, είναι σημαντικό να υπάρχει ακριβής εικόνα της εξελισσόμενης κατάστασης. Επομένως, τα κράτη μέλη θα πρέπει να επικαιροποιούν τακτικά και έγκαιρα τα δεδομένα προσωρινής προστασίας στην πλατφόρμα καταχώρισης προσωρινής προστασίας, συμπεριλαμβανομένων των αριθμητικών στοιχείων σχετικά με τις ανενεργές καταχωρίσεις.

---

[16] Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1147 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 2021, για τη θέσπιση του Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης (ΕΕ L 251 της 15.7.2021, σ. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1147/oj).

(16) [Σύμφωνα με το άρθρο 3 του πρωτοκόλλου αριθ. 21 για τη θέση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας όσον αφορά τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, το οποίο προσαρτάται στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ιρλανδία γνωστοποίησε (με την από ... επιστολή της) την επιθυμία της να συμμετάσχει στην έκδοση και εφαρμογή της παρούσας σύστασης.]

Ή

[Σύμφωνα με τα άρθρα 1, 2 του πρωτοκόλλου αριθ. 21 για τη θέση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας όσον αφορά τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, το οποίο προσαρτάται στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και με την επιφύλαξη του άρθρου 4 του εν λόγω πρωτοκόλλου, η Ιρλανδία δεν συμμετέχει στην έκδοση της παρούσας (σύστασης) και δεν δεσμεύεται από αυτήν ούτε υπόκειται στην εφαρμογή της.]

(17) Σύμφωνα με τα άρθρα 1 και 2 του πρωτοκόλλου αριθ. 22 σχετικά με τη θέση της Δανίας, το οποίο προσαρτάται στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Δανία δεν συμμετέχει στην έκδοση της παρούσας σύστασης και δεν υπόκειται στην εφαρμογή της,

ΣΥΝΙΣΤΑ:

Μέτρα για την προώθηση της μετάβασης σε άλλα νομικά καθεστώτα, ήδη πριν από τη λήξη της προσωρινής προστασίας

1. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να προωθούν και να διευκολύνουν την πρόσβαση σε εθνικά νομικά καθεστώτα για τα άτομα που απολαύουν προσωρινής προστασίας τα οποία απασχολούνται σε μισθωτή δραστηριότητα, μη μισθωτή δραστηριότητα, επαγγελματική κατάρτιση ή εκπαίδευση και έρευνα σε ένα κράτος μέλος ή που θα πληρούσαν τις προϋποθέσεις για να υπαχθούν σε εθνικά νομικά καθεστώτα για οικογενειακούς ή άλλους λόγους και τα οποία πληρούν τις προϋποθέσεις που προβλέπει το εθνικό δίκαιο.

2. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να παρέχουν τη δυνατότητα στα πρόσωπα που απολαύουν προσωρινής προστασίας, ιδίως όταν δεν είναι δυνατή η πρόσβαση σε εθνικά νομικά καθεστώτα, και τα οποία διαφορετικά θα πληρούσαν τις προϋποθέσεις για άλλο καθεστώς βάσει του δικαίου της ΕΕ, να υποβάλουν αίτηση για τις άδειες που ρυθμίζονται βάσει των οδηγιών (ΕΕ) 2016/801, (ΕΕ) 2021/1883 και (ΕΕ) 2024/1233, υπό την προϋπόθεση ότι δεν θα έχουν το εν λόγω καθεστώς ταυτόχρονα με την άδεια που χορηγείται βάσει των εν λόγω οδηγιών. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενημερώνουν τα πρόσωπα που απολαύουν προσωρινής προστασίας, το συντομότερο δυνατό και το αργότερο κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης για άδεια, σχετικά με τη διαφορά μεταξύ των δικαιωμάτων που παρέχονται βάσει του καθεστώτος προσωρινής προστασίας και βάσει των εν λόγω οδηγιών. Θα πρέπει επίσης να τα ενημερώνουν, το συντομότερο δυνατό και το αργότερο κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης, ότι δεν μπορούν ταυτόχρονα να επωφελούνται από προσωρινή προστασία και να τους χορηγείται άδεια βάσει των εν λόγω οδηγιών.

Μέτρα για την προετοιμασία του εδάφους για ομαλή και βιώσιμη επανένταξη στην Ουκρανία

3. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να παρέχουν τη δυνατότητα για διερευνητικές επισκέψεις σε αυτοχρηματοδοτούμενη βάση στην Ουκρανία σύμφωνα με το άρθρο 21 παράγραφος 1 της οδηγίας 2001/55/ΕΚ. Στο πλαίσιο αυτό, τα κράτη μέλη θα πρέπει:

α) να καθορίζουν και να συντονίζουν με τα άλλα κράτη μέλη τις παραμέτρους ή τις προϋποθέσεις για τις διερευνητικές επισκέψεις.

β) να ενημερώνουν τα άτομα που ενδέχεται να επιθυμούν να πραγματοποιήσουν τέτοιες επισκέψεις σχετικά με τις παραμέτρους ή τις συνθήκες. Για τον εν λόγω σκοπό, θα πρέπει να δημιουργηθούν σημεία επαφής.

γ) να εξετάζουν, σε περίπτωση που τα ενδιαφερόμενα άτομα δεν θα είναι σε θέση να οργανώσουν και να χρηματοδοτήσουν οι ίδιοι τη διερευνητική επίσκεψη, το ενδεχόμενο διοργάνωσης και υποστήριξης τέτοιων διερευνητικών επισκέψεων.

4. να θεσπίσουν προγράμματα οικειοθελούς επιστροφής σύμφωνα με το άρθρο 21 παράγραφος 1 της οδηγίας 2001/55/ΕΚ του Συμβουλίου, τα οποία θα χρησιμοποιούνται μετά τη λήξη της προσωρινής προστασίας. Στο πλαίσιο αυτό, τα κράτη μέλη θα πρέπει:

α) να διασφαλίζουν τον συντονισμό με τις ουκρανικές αρχές για τη διευκόλυνση της επανένταξης στις κοινότητες της Ουκρανίας, όπως παροχή πληροφοριών για την ανεύρεση καταλύματος ή στέγης ή για την πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες και υποδομές, συμπεριλαμβανομένης της ιατρικής περίθαλψης·

β) να διασφαλίζουν ότι η στήριξη στο πλαίσιο των προγραμμάτων οικειοθελούς επιστροφής δίνει προτεραιότητα στη στήριξη για την επανένταξη σε κοινότητες στην Ουκρανία, αντί για μεμονωμένες δέσμες μέτρων·

γ) να καθορίζουν τους όρους επιλεξιμότητας για να επωφελούνται από το πρόγραμμα οικειοθελούς επιστροφής·

δ) να απαιτούν από τα άτομα που επιθυμούν να επωφεληθούν από το πρόγραμμα οικειοθελούς επιστροφής να εγγραφούν σε ένα τέτοιο πρόγραμμα, ώστε να είναι σε θέση να επωφεληθούν από αυτό·

ε) να καθορίζουν συγκεκριμένη περίοδο έως και ενός έτους μετά τη λήξη της προσωρινής προστασίας για εκούσια αναχώρηση στο πλαίσιο του προγράμματος. Να συντονίζονται με τα άλλα κράτη μέλη και τις ουκρανικές αρχές, και σύμφωνα με το σημείο 8, όταν, λαμβανομένων υπόψη των εξελίξεων στην πράξη, είναι απαραίτητο να ταχθεί διαφορετική προθεσμία για την εκούσια αναχώρηση ή να παρατεθεί η προθεσμία αυτή στο πλαίσιο του προγράμματος, εάν ο προβλεπόμενος χρόνος δεν επαρκεί για τη διασφάλιση της σταδιακής και βιώσιμης επανένταξης των ατόμων στην Ουκρανία·

στ) να χρησιμοποιούν τη δυνατότητα που προβλέπεται στο άρθρο 21 παράγραφος 3 της οδηγίας 2001/55/ΕΚ για παράταση των δικαιωμάτων που συνδέονται με την προσωρινή προστασία που προβλέπεται στο κεφάλαιο ΙΙΙ της οδηγίας 2001/555 στα άτομα που έχουν τύχει προσωρινής προστασίας και επωφελούνται από πρόγραμμα οικειοθελούς επιστροφής έως την ημερομηνία επιστροφής στην Ουκρανία ή έως τη λήξη της προθεσμίας της εκούσιας αναχώρησης στο πλαίσιο του προγράμματος. Να διασφαλίζουν τη συνέχιση της νόμιμης διαμονής μεταξύ της ημερομηνίας λήξης της προσωρινής προστασίας και της προθεσμίας κατά την οποία το πρόσωπο μπορεί να εγγραφεί στο εν λόγω πρόγραμμα·

ζ) να εξετάζουν τη δυνατότητα παροχής βοήθειας για τη διοργάνωση αναχωρήσεων, ιδίως όταν μεγάλες ομάδες εκτοπισμένων ατόμων επιστρέφουν στην ίδια περιοχή στην Ουκρανία.

5. Με τον δέοντα σεβασμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, τα κράτη μέλη θα πρέπει να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα σχετικά με τις προϋποθέσεις διαμονής των προσώπων που δεν πληρούν τις απαιτήσεις για πρόσβαση σε άλλα καθεστώτα και έχουν ευπάθειες άλλες από εκείνες που καλύπτονται από το άρθρο 23 παράγραφος 1 της οδηγίας 2001/55/ΕΚ, έως ότου η Ουκρανία μπορέσει να καλύψει τις ειδικές ανάγκες των εν λόγω προσώπων. Κατά περίπτωση, τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι όροι διαμονής λαμβάνουν υπόψη τις ειδικές ανάγκες τους.

6. Τα κράτη μέλη θα πρέπει, σύμφωνα με το άρθρο 23 παράγραφος 2 της οδηγίας 2001/55/ΕΚ, να επιτρέπουν σε οικογένειες με ανήλικα τέκνα τα οποία φοιτούν στο σχολείο σε κράτος μέλος να επωφελούνται από προϋποθέσεις διαμονής που να επιτρέπουν στα παιδιά αυτά να ολοκληρώσουν την τρέχουσα σχολική περίοδο, όταν η ημερομηνία λήξης της προσωρινής προστασίας που ορίζεται στην απόφαση του Συμβουλίου που λαμβάνεται σύμφωνα με το άρθρο 6 της οδηγίας 2001/55/ΕΚ του Συμβουλίου δεν ευθυγραμμίζεται με τη λήξη του σχολικού έτους.

Μέτρα για τη διασφάλιση της παροχής πληροφοριών στους εκτοπισθέντες

7. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι εκτοπισθέντες ενημερώνονται κατάλληλα σχετικά με τις δυνατότητες μετάβασης σε άλλα νομικά καθεστώτα, συμπεριλαμβανομένων των πλεονεκτημάτων και των δικαιωμάτων της μετάβασης στα εν λόγω καθεστώτα, καθώς και σχετικά με την κατάσταση στην Ουκρανία, τις απαιτήσεις για τις διερευνητικές επισκέψεις και τη στήριξη που είναι διαθέσιμη στην Ένωση και στην Ουκρανία ως προς τον επαναπατρισμό. Εν προκειμένω, τα κράτη μέλη θα πρέπει:

   α) να δημιουργήσουν ταχέα εθνικά συστήματα και διαδικασίες επικοινωνίας, όπως σημεία επαφής ή ενημερωτικές εκστρατείες·

   β) για τα κράτη μέλη που προτίθενται να δημιουργήσουν κόμβο ενότητας στην επικράτειά τους σε συνεργασία με τις ουκρανικές αρχές, να κάνουν χρήση των εν λόγω κόμβων ενότητας για την παροχή των σχετικών πληροφοριών στους εκτοπισθέντες. Να ενσωματώνουν τις γνώσεις, τις ικανότητες και τα δίκτυα που προσφέρουν οι διεθνείς οργανισμοί στο εθνικό σχέδιο για τη δημιουργία κόμβων ενότητας·

   γ) να εξετάσουν το ενδεχόμενο χρήσης του προγράμματος του Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης, συμπεριλαμβανομένων των πρόσθετων κονδυλίων που απορρέουν από την αναθεώρηση του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου και την ενδιάμεση επανεξέταση των εθνικών προγραμμάτων, για τη στήριξη των κόμβων ενότητας.

Μέτρα για τη διασφάλιση του συντονισμού, της παρακολούθησης και της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των κρατών μελών και με τις ουκρανικές αρχές

8. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να συντονίζονται μεταξύ τους και να ανταλλάσσουν πληροφορίες σχετικά με τις σχετικές εξελίξεις, καθώς και σχετικά με την εφαρμογή της παρούσας σύστασης μεταξύ των κρατών μελών και με τις ουκρανικές αρχές, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο της πλατφόρμας αλληλεγγύης στην οποία θα προσκαλούνται οι ουκρανικές αρχές, ανάλογα με τις ανάγκες.

9. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να παρακολουθούν τις εξελίξεις και να επικαιροποιούν εγκαίρως και τακτικά τις σχετικές πληροφορίες σχετικά με το καθεστώς των εκτοπισθέντων στις σχετικές βάσεις δεδομένων, μεταξύ άλλων στην πλατφόρμα καταχώρισης για προσωρινή προστασία, ιδίως όσον αφορά τον αριθμό των δικαιούχων προσωρινής προστασίας ή επαρκούς προστασίας βάσει του εθνικού

δικαίου στην επικράτεια του κράτους μέλους, τον αριθμό των ατόμων που πραγματοποίησαν μετάβαση σε άλλα καθεστώτα και δεν επωφελούνται πλέον από την προσωρινή προστασία ή την επαρκή προστασία βάσει του εθνικού δικαίου και τον αριθμό των ατόμων των οποίων οι καταχωρίσεις είναι ανενεργές.

Βρυξέλλες,

Για το Συμβούλιο
Ο/Η Πρόεδρος